

Sjö Greta — en kärnkvinna i Särna

I Hedens by i Särna går ännu Sjö Greta och arbetar med både de ena

Sjö Greta – en kärnkvinna i Särna

I Hedens by i Särna går ännu Sjö Greta och arbetar med både de ena och andra sysslorna, fastän hon nu är i sitt åttionde år. Man kan säga, att hon är en kärnkvinna, och som sådan åtnjuter hon också anseende i bygden. Tjörn Margareta Svensdotter, som hon hette som barn och ungdom, är född och uppväxt i ett välbärgat bondehem i byn, men redan innan hon fyllt tolv år, blev hon faderlös och måste såsom äldst bland fyra syskon börja att ta itu med livets allvar. Hon var redan då en kraftig flicka för sin ålder, och tunga arbeten på gården utvecklade hennes fysik ytterligare, och den dagen kom, då hon som husbonde på gården skötte denna som en hel karl också med körningar och alla grovsysslor både vinter- och sommartid. Otaliga kalla vinterdagar i snö och bläst har hon kört hö hem till byn på vinterföret från fäbodarna och skogsslätter kanske ett par mil uppe i skogen, med yxa och såg har hon många gånger dragit till skogs för att hugga ved och köra hem. Hon har rest på formännens färdvägar till Röros i Norge, ner till Mora och till andra ställen och härdats och tränats i arbetet, så att hon lika lätt som vilken kraftkarl som helst slängde en hundrakilos mjölsäck upp på ryggen i sin krafts dagar. Om somrarna drog hon på hästryggen upp efter klövjestigarna till och från fäbodarna – Bustvallen, där ovanstående kort är taget på hennes 70-årsdag, har varit hennes älsklingsplats – eller till slätterängarna långt borta i skogen. Det var oftast på obanade vägar de färderna ställdes, men hon var situationen vuxen och blev aldrig rädlös. Som gift kom hon till en annan gård i hembyn och blev fru Greta Jonsson, fastän hon för alla som kända och värdera henne alltjämt förblev samma Sjö Greta. Nu slapp hon karlgörat och fick mest ägna sig åt husmoderssysslorna, också de tunga nog många

gångar, men Sjö Greta har älskat arbetet och vill ännu i sin höga ålder inte ge tappt. Hon sysslar fortfarande vid god vigör och med väl bibehållna själskrafter ännu i gården tillsammans med mannen och äldsta dottern.

Till sist en historia, som belyser Sjö Gretas kurage. Hon har inte berättat den själv, men nedskrivaren har hört den återgivas av trovärdigt vittne till nappataget, så det är dagsens sanning. Greta kom en dag körande genom Särnaby på väg söderut från Heden och åkte förbi handlanden Magnus Engzelius affär. Där inne i butiken stod bland andra den i Särna på den tiden väl bekante Tuta Per, en skogsarbetare från Värmland, som var känd som en friskus. Per var litet i gasen, och en spjuveraktig expedit i affären hittade på att föreslå honom, att han skulle gå ut och kyssa Sjö Greta, så skulle han få en sup. För slikt löfte kunde Tuta Per göra större ansträngningar, så han gav sig gladligt ut på landsvägen och stannade Gretas skjuts i akt och mening att förtjäna sin sup. Men Greta kom under fund med, vad det var frågan om, och det passade inte henne med vem som helst, så hon steg ur åksläden och tog resolut ett säkert tag i den påflugne kavaljeren och hyvade honom över en stenmur efter vägen och t. o. m. på andra sidan en häck, som löpte på insidan av muren. Och sedan åkte hon lugnt vidare, dit hon tänkt sig. Tuta Per fick kravla sig tillrätta efter äventyret, så gott han kunde. Huruvida han fick någon sup, när han kom tillbaka in i butiken, det förmäler inte historien. Det skulle i så fall vara av ren nåd, för någon puss fick han inte.

B. J. J.

Mora Tidning den 10 december 1941.